

Avoimen tiedon ohjelma - tiivistelmä

Valtiovarainministeriö asetti 17.5.2013 avoimen tiedon ohjelman vauhdittamaan julkisen hallinnon tietojen avaamista ja käytön lisäämistä. Avoimen tiedon ohjelman avulla koordinoidaan toimenpiteitä, luodaan yhteisiä käytäntöjä sekä tuetaan tietovarantojen avaamisen prosessia. Päämääränä on, että tietovarantojen avaamisesta tulee hallinnon normaalia toimintaa, ja se otetaan huomioon jo tietojärjestelmiä suunniteltaessa ja hankittaessa.

Ohjelman yhteydessä puretaan tiedon käytön esteitä ja luodaan kannustimia ja edellytyksiä tiedon avaamiselle sekä sisältöjen ja palvelujen kehittämiseksi. Osana ohjelmaa toteutetaan julkishallinnon tietovarantojen löytämistä ja hyödyntämistä helpottava uusi dataportaali ja avoimeen dataan perustuvien palvelujen kehittämissympäristö. Tietovarantojen avaamisen vaikutuksia seurataan.

Ohjelma tulee toimimaan sateenvarjona, jonka puitteissa kootaan VM / JulkICT johtamana keskeisistä toimijoista muodostuva avoimen tiedon yhteistyöverkosto ja luodaan ne yhteiset periaatteet, joiden mukaisesti tietoa avataan. Näin varmistetaan tiedon avaaminen yhteentoimivalla tavalla. Ministeriöt ovat omilla toimialoillaan kokoavia solmuja. Ohjelman toimikausi on 17.5.2013 - 30.6.2015.

Käytännön toimenpiteitä on jo työn alla. Kansallisen dataportaalin määrittely on meneillään. Portaalista löytyvät jatkossa tiedot avatuista tietoaineistoista yhtenäisellä tavalla kuvattuina. Julkisen hallinnon suositusta (JHS) Avointen tietoaineistojen yhteisistä ja kansainvälisesti yhteentoimivista käytöehdoista laaditaan ja se on tarkoitus saada palautekierrokselle syksyllä 2013. Tiedon käytön edistämiseksi valtiovarainministeriön JulkICT-toiminto tukee kumppanina Apps4Finland avoimen datan vuoden 2013 innovaatiokilpailua. Visiona on luoda Suomesta avoimen yhteistyön mallimaa. Suomella on mahdollisuus profiloitua avoimen datan edelläkävijämaaksi, jossa avattuja tietovarantoja hyödynnetään innovatiivisesti uusiksi palveluksi ja ratkaisuksi.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ns. PSI (Public Sector Information) –direktiivi julkisen hallinnon hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin 2003/98/EY muuttamisesta tuli voimaan heinäkuussa 2013. Uudistuksen pääperiaate on, että julkisia tietoja tulee voida käyttää uudelleen kaupallisiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin. Jäsenvaltioilla on kaksi vuotta aikaa direktiivin toimeenpanoon 18.7.2015 asti. Avoimen tiedon ohjelman toimenpiteet julkisten tietojen uudelleen käytön helpottamiseksi toteuttavat PSI-direktiivin toimeenpanoa. julkisen hallinnon ICT -strategiaa ja avoimen hallinnon hankkeen avointa tietoa koskevia sitoumuksia.

Avoim data ja avoin tieto mahdollisuutena

- Arvon luonti avoimen datan ja avoimen tiedon pohjalta (OECD 2013)
 - o Parantaa hallinnon vastuullisuutta, läpinäkyvyyttä, vastaanottavaisuutta ja demokraattista kontrollia
 - o Edistää kansalaisten voimaannuttamista, osallistumista ja sitoutumista
 - o Kehittää uudenlaisia tiedon analysoinnin, tuottamisen ja kommunikoinnin virkamiestaitoja
 - o Vahvistaa hallinnon palveluiden innovatiivisuutta, tehokkuutta ja vaikuttavuutta
 - o Luo taloudellisia mahdollisuuksia yhteiskunnalle

Avatuilla tietoaisteistoilla saadaan lisäarvoa avoimen tieteen ja opetuksen kautta
- Tehtyjä linjauksia:
 - o Hallitusohjelma (kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistamisen kärkihanke).
 - o Valtioneuvoston periaatepäätös 3.3.2011.
 - o Julkisen hallinnon ICT –strategia ja ICT 2015 – työryhmä: avoimen datan ekosysteemin kehittäminen.
 - o Avoimen hallinnon kumppanuusohjelma (Open Government Partnership).
 - o Työryhmäehdotukset tietoluovutusten maksuja koskevista periaatteista.
 - o Kehyspäätökset 2013 tiedon avaamisesta.
 - o PSI (Public Sector Information) –direktiivin muutos, kansallinen toimeenpano 18.7.2015 mennessä.
- Avoimen tiedon ohjelma 2013-2015 (VM)
 - o Vauhdittaa julkisen hallinnon tiedon avaamista ja käytön lisäämistä.
 - o Uusien varantojen avaaminen käsitellään osana valtion kehys- ja talousarviomenettelyä.
 - o Ohjelmassa toteutetaan avattujen tietovarantojen dataportaali.
 - o Avoimeen dataan perustuvien palvelujen kehittämisympäristö (LVM, TIVIT, JulkICT-lab)
 - o Kehitetään yhteisiä käytäntöjä, kuten avointen tietoaisteistojen käyttöehdot.
 - o Vaikutuksia, hyötyjä, riskejä ja toimintakulttuurin muutoksen kysymyksiä arvioidaan ja analysoidaan.
 - o Verkostomainen yhteistyö (Ministeriöt, virastot, pääkaupunkiseudun kuntien avoimen datan verkkopalvelu HRI, muut kunnat, Tekes, yliopistot, tutkimus- ja koulutuslaitokset, kehittäjäyritykset ja –yhteisöt, kansalais- ja tutkijayhteisöt)
- Esimerkkejä tehdyistä tietovarantojen avauksista:
 - o v. 2013 alkaen Ilmatieteen laitoksen sää-, ilmasto-, ja meridata sekä ilmastomallit.
 - o v. 2012 Maanmittauslaitoksen maastotiedot.
 - o v. 2012 esimerkiksi Tilastokeskus, Verohallinto (yhteisöverotiedot), Metla ja Museovirasto.
 - o v. 2008 alkaen Ympäristöhallinnon tietovarannot.
- Vuorovaikutus hallinnon, kolmannen sektorin, tutkijoiden, yritysten ja kansalaisten kesken. Julkishallinto on mm. mukana Suomen Verkkodemokratiaseuran ja Forum Viriumin järjestämän Apps4Finland eli avoimen datan innovaatiokilpailun toteutuksessa ja Aalto-yliopiston Linked Data Finland –hankkeessa.
- Tulevat tehtävät/päätökset:
 - o Kehyspäätöksen 2014-2017 mukaisesti tietovarantojen avaamista jatketaan tilastoaineistoilla, yritystiedoilla, liikenne- ja viestintädatalla sekä lentokenttähavainnoilla.
 - o Demokratian ja kansalaisyhteiskunnan näkökulman vahvistaminen (erityisesti OGP).
 - Erityisenä haasteena päätöstiedon avaaminen koneluettavassa muodossa.
 - o PSI-direktiivin implementointi
 - o Avoimen datan, tiedon ja tietomassojen hyödyntämiseen liittyvä koulutus
 - o Toimialakohtaisia ohjelmia: Tutkimuksen tietoaisteistot ja Avoimen tiedon instrumentit –hanke (tutkimusosaaminen, avoin tiede ja opetus, OKM), avoimet kehittämisympäristöt ja älystrategia (LVM), tutkimus-, kehitys ja innovointi (OKM, TEM, Tekes), Sosiaali – ja terveysalan asiantuntijalaitosten (SOTERKO) sekä luonnonvarayhteenliittymän (LYNET) ohjelmat. Ministeriöiden suunnitelmat tietovarantojen avaamiseksi (v. 2013 julkaistu LVM:n ja TEM:n suunnitelmat).